

Mohamed metódika

Igen régi irások bizonyos mértékig a hegy nem megy Mohamedhez. Ehhez képest eléggé érdekes: meg lehetőséget sokan vannak, akik vonakodnak ezt fölismerni. Várják, sőt elvárják, hogy meginduljon feljebb a hegy; sült galamb szárnyaljon irányukba, abból csak is abból a célból, hogy fölálalódjék, megegyedjék, megemésztődjék, ezt követően pedig egészen természetesen módon satóbbi, stb., etc.

Micsoda világot élünk: ilyen s hason esetek szerföltött ritkán adják magukat elő, holott a dolog tulajdonképpen épp oly kétesélyes, mint a maxima, mely szerint arra, hogy egy viziló berepüljön ablakunkon, ötven százalék az esély, hiszen vagy berepül, vagy nem. Nohát, legalább ilyen eredménnyel várható az előbbieknél emlegetett sült galamb és csapata; valamint (és legfőképpen) a hegynek felénk irányuló elmozdulása.

A példázat, gondolom, viszonylag szemléletes, további kifejtésre nem szorul. Mindazonáltal, s ezzel együtt fölmerülhet a kérdés: mit tegyen az ember, ha úgy tapasztalja, hogy egy adott területen nem, nem és nem ér el eredményt?

Nos, vannak metódikák, melyek szerint, ha az eredménytelen módszer ellenkezőjét csináljuk, elképzelhető, hogy eredményhez jutunk. E módszer főképpen akkor használható, ha az egyik rossz módszert nem egy másik rossz módszerre, hanem ellenben egy jó módszerre cseréljük. Ha tehát a hegynek — ellenére minden erőfeszítésünknek — nem akarózik elindulni mifelénk, nos, hát akkor jól tesszük, ha a várakozást lehetőség szerint beszüntetjük, s ilyen, vagy olyan tempóban és sebességgel, de elindulunk a hegy felé.

Jó utat.

F. Cs.

Szolidaritási gyűlés Mórahalmon

A Hazafias Népfrent megyei és a móraalmi községi bizottsága — az őszi szolidaritási akció keretében — szolidaritási gyűlést rendezett tegnap Mórahalmon a művelődési házban.

Az eseményen — melyen a község és a környező települések lakosai vettek részt — Bács Zoltán György, a HNF Országos Tanácsa nemzetközi osztályának politikai munkatársa tartott tájékoztatót a Közép-Amerikával kapcsolatos aktuális politikai kérdésekről, valamint hazánkban az ott élő népekkel való szolidaritásáról. A gyűlésen a szegedi Radnóti Miklós irodalmi színpad tagjai és a helyi általános iskola tanulói adtak műsort.

Balett, másik szereposztás

Túl azon, hogy izgalmas dolog követni egy-egy előadás sorsát (különösen, ha olyan jelentőségű színvonalú eseményről van szó, mint az újonnan alakult Szegedi Balett első megmérettetése), a kíváncsiság is sarkallt; a másik szereposztás ígérete, hogy valamivel többet tudhatunk meg a szegedi balettegyüttes műhelymunkájáról, mint a nagy nevű vendégeket is fölvonultató bemutató.

Tudósítói kötelesség jelentenem: korántsem volt olyan fűtött, lelkes hangulat a nézőtérben szeptember este, mint a premieren, viszont — egy-két „lyukat” nem számítva — telt ház. Mely utóbbi körülménynek az a jelentősége, hogy a szegedi publikum újdonságra való érzékenysége számít bizonyosságnak, s ez a balett jövője, közönségre találása szempontjából egyáltalán nem mellékes. Hogy aztán a fogadtatás hőfoka miért nem szökött oly magasra ezen a hétköznapon, mint amaz első, ünnepi estén? Egyféle ok, magyarázat már ott van a kérdésben, hisz tény: nem igazán sportszerű összehasonlítani az ünnepet a hétköznapokkal, a neves táncosokat és szerzőket színpadra tapsoló, az itt új színházi műfaj és együttes születését is ünneplő, fölfokozottan várakozó premierhangulatot egy mindennapos rohanásból kiszakított pár óra légrével. Csak: óhatatlan. Pedig bizonyos immár, hogy nem tévedünk nagyot a meleg fogadtatású premier után, mondván, hogy az együttes, a szolisták és a kar: roppant sokat fejlődött.

A Vámos György—Rachmaninov-műben ezúttal Mátó Éva, Gergely Petra, Köszegi Katalin, Péntek Kata, Fekete Hedvig táncolt, színvonalas együttesként. Kölep Zoltán és Lencsés Károly még nincs igazán szinkronban, de mindegyikük elég fölkészült, technikus és tehetséges ahhoz, hogy mivessé csiszolódjék kettősük. Zarnóczai Gizellának és Lovas Pálnak, persze, nincs semmiféle technikai gondja; párosuk a Metzger Márta—Szakály György duóhoz viszonyítva: más. S ez természetes meghatározó a Rapszódia című balett egészére nézve. Lovas művészbere nem az a démoni figura, az a többiekől törvényszerűen elkülönülő vagy kiközösített

Zarnóczai Gizella és Lovas Pál

zseni, mint Szakályé volt. Valamiképpen „emberközélibb”, hisz kevésbé rapszodikus, kevésbé önellentmondásos. Egető szenvedélyek és szenvedések helyett inkább mindennapos tévovásáigak, apróbb-nagyobb vívódásainak, nekibuzdulások elhatározásainak és keserítő kudarcainak tükröz mutatkozik a színpadon; Zarnóczai Gizella ideális partner mindebben. E másfajta interpretáció érzékelésére biztató az ezúttal kevésbé szenvedélyesen hangzó zene (ambátor, helyenként a „másság” elfogadására is kész tartásból kiköszentette az embert a túlonúl lassúdott tempó). A szimfonikus zenekart Cser Miklós vezényelte.

A publikumot veszteség érte, mert betegségek miatt kimaradt az összeállításból a Tűzmadár. Viszont... Mindenki ismeri a „minél többször látom, annál jobban tetszik” jelenséget, mely nem egyszerűen a megszokás, az otthonosságérzet kellemességét jelenti, ha művésztől van szó. Nos, nem gondolom, hogy Imre Zoltánnak a szegedi színpadra frissen készült koreográfiái olyanfajta remekművek, melyek megunhatatlanok, mert

mindig más és mindig elementáris élményt adhatnak, ám bizonyos, hogy részlet-szépségeik annál gazdagabban tűnnek elő, minél többször nézzük... *Pártay Lilla* kifejező arca, nyújtott vonalú mozdulatainak csodás plasztikája; a balettben a kifinomult kézmozdulatok gazdag variációsorozata; a fantáziadús emelések; Kuli Ferenc nagy hatású, férfias erőt és elesettséget mesterien sürítő tánca — élményszerű részletek az „Asszony-szerelmem”-ből. A *démonban* Abraham Anikó dinamizmusára, rutinjára, Lencsés Károly átértelmezésére figyelhetünk föl, magabiztos, technikus, színvonalas teljesítményt nyújtott Köszegi Katalin és Kölep Zoltán. *Tóth Zsuzsannát* ószintén sajnáltam a malőr miatt, mert meg kettéhasadt ruhában is tudott illúziókéltő, érzékeny lenni; megkapó démonáldozat. Ez a Kuli Ferenc-démon talán kevésbé robusztusan ördögl, mint Sárközi Gyuláé volt, ám sunyi fürgeségében a balsejtelmezézetet indukálóbb.

Vagyis, jó szívvel biztatom a publikumot: a részletek miatt tessék még meg nézni párszor — az egészet.

Sulyok Ersebet

Novemberig működnek

Szegedi szökőkutak

Az az igazság, hogy szökőkutak nélkül nem város a város. Vagy ha mégis, akkor elég ronda város. Szökőkutak csak az év melegebb feleiben működnek, s lám, mennyivel szebb Szeged nyáron, mint télen!

Szeged égbe törő, szökőkutjai, gyógyvizű Anna-forrása, apró-cseprő, kedves csobogó persze nem azóta állnak, mióta világ a világ. A szökőkutakat meg kellett tervezni, föl kellett építeni, harcolni értük, hogy ne itt álljanak, de amott, né eldugott helyeken, hanem hadd lássák a város túlfeléről is. Minderről Szilléry László, a vízművek nyugdíjas főmérnöke tájékoztatót.

Melyik volt az első, a legelső szegedi szökőkút?

Nos, a legelső szegedi szökőkút alapzata manapság elfeledve áll az újszegedi Vigadó mögött; a szobrot rég elvitték róla, s a kút sem működik. Szobra női alakot ábrázolt egyébként, kezében korsó, abból folyt a víz, amíg folyt... Elhanyagolták, s ezt csak részben ellensúlyozza az a tény, hogy már akkortájt megépült a városháza előtti szökőkút-csoport.

A szökőkút jelleg itt azt hiszem, másodlagos...

Igen, itt a szimbólum a lényeg, hiszen két szobra a haragvó, illetve a szelíd Tiszát ábrázolja.

A hatvanas évek elején föllendült a szegediek szökőkút-építési kedve...

Három szökőkút is született ekkor. Az egyiket, a Dugonics téren állították föl, ami nem volt túl szép látvány. Meg is szüntették hamarost, helyén később felépült a mostani.

S a másik, szintén, ez idő tájban épített kút?

Ez pedig nem más, mint az újszegedi liget elején látható közkedvelt, halas szökőkút, melynek szimbólum jellege szintén nyilvánvaló. A harmadik pedig az Aradi vértanúk terén megépült háromlépcsős, kaszkád rendszerű medence, melynek jellegzetessége, hogy lépcsőkön „esik” benne a víz — ez tehát szökőkútnak aligha nevezhető.

Most pedig pihentetőként — egy kis szökőkút-technológia következik. Szökőkútból háromféle van: az egyik a friss vizes, mely rá van kötve a hálózatra, s ezáltal igen sok, egyéb célra is használható, ivóvíz-minőségű vizet fogaszt. A másik pedig a víz-visszaforgatásos rendszerű. E típus lényege: a víz befolyik egy tárolóba, ahol a szivattyú visszanyomja a medencébe. Ebből is látszik, hogy fogsztása

minimális: csak az elpárolgott, szél kifújta vizet kell pótolni.

Nagyobb szökőkutaknál, gonaolom, a „friss vizes” megoldás szöba sem jöhet, hiszen nagy mennyiségű vizet elfogyaszt...

El bizony, vízfogyasztása több lenne, mint Tápéé, ami körülbelül kétezer köbméter... A nagy teljesítményű szökőkutak tehát mindig víz-visszaforgatásos rendszerűek.

Vizelőak a szökőkutak?

Egyáltalán nem. Én magam is részt vettem például a múzeum előtti szökőkút öt évvel ezelőtti átépítésében. Annak gépei tönkrementek, szivattyúi elfáradtak, az elektromos rendszer pedig nem felelt meg az előírásoknak. Működési elve, kinézete megmaradt, csak a csőrendszer és a szivattyúkat kellett kicserélni. Svéd gyártmányú szivattyúkat terveztek hozzá, melyeket féleves kipróbálásra hoztunk be, de olyannyira beváltak, hogy végül is megvásároltuk.

Most tehát miután kivülről-belülről megismertük a szökőkutakat, lássuk a két, újabb tervezésű legnagyobb!

Az egyik a közkedvelt, Dugonics téri árvízi szökőkút, amelyet a lebontott régi helyére raktak. Nyolc évvel ezelőtt, a nagy árvíz százéves „jubileumán” építette a városi tanács, miután elgondolkodott, hogy miként lehetne e jeles esemény esetleges visszatérére figyelmeztetni a lakosságot. Mit mondjak róla? A Déltér tervezték, az elektronikus berendezések szerelését pedig a kertészeti egyetem villamos kutatórészlege. Ók erőszámmal nem foglalkoznak, profiljuk a video- és hangtechnika; itt pedig épp erre volt szükség. Ötféle vízképet állíthat elő a kút; ha mind az öt szivattyú jár, mind az öt vízkép működik. Ennek vezérlése automatikával történik; hol ez, hol az kapcsolódik be, változik tehát a vízkép.

Hangtechnikáját hogyan oldották meg?

Magnószalagra vett zenét hallhatunk a városnézők. Ez is össze van hangolva a vízkép változásaival: ilyen zenéhez olyan vízkép, illetve amolyan világítás társul.

Ugy hallottam, kapcsolódik még hozzá egy különleges műszer is... Ez pedig egy szélesbeszégmérő az egyetem tetején. Ha túl nagy a szél, visszafogja a szivattyú működését, nemigen spriccel ki a víz a partra

Időnként pedig előfordul...

Hát van ilyen is... És végül rátérek a legutóbb készült szökőkút, a Komócsin Zoltán téri ismertetésére. Azzal kezdeném, hogy eleve jóval kisebb teljesítményre tervezték, mint amilyen most... Én azonban nem hagytam jóvá az eredeti tervet, így lett végül is ilyen impozáns. Megjegyzem, nincsen abban olyan sok víz, mint amilyenek látszik. A „dúzni” ugyanis tányér alakú, s csak a tányér „peremére” szökik föl a víz, a közepe ellenben fedett... Így kelti ezt a mostani, meglehetősen nagy víztömeget sejtető képzetet. A szökőkút vízmennyiségét tehát nemcsak a valóságban, de „illuzionista” módon is megnöveltem... Lám, lám, mennyi ötlettel jön haza az ember, ha „odakinn” jár Európában.

Meddig üzemelnek még a szökőkutak az idén?

November hetedikéig... Aztán vitzelenítik, le-takarják őket, s hallgathatnak tavaszig.

Farkas Csaba

Itthon a Teleki expedíció

„Szerencsés hazaérkezést, fiúk!” — írta június 9-én lapunkban, azoknak a fiataloknak kívánva jó utat, akik gróf Teleki Sámuel épp 100 évvel ezelőtti afrikai felfedezőútját követték ezen a nyáron. Hat magyar és egy holland egyetemi hallgató — köztük a szegedi Bezdán Sándor —, meg egy, a gyártól kapott Ikarus, és két pilótája indult a húszezer kilométeresre és három hónapra tervezett útra. Aztán néhány hetes csend következett, majd e hír: jól vannak. S újabb hetek után: a kilenc tagú emlékexpedíció megfoglykozott. Az okok?

Bezdán Sándor, aki a múlt szombaton ért haza, így meséli: Egyiptom és Szudán között, a határon, noha mindent megmozgattak, a buszt nem vihették át. Ott tovább vesztegelnéi értelmetlen lett volna, így hát döntöttek: a két gépkocsivezető s egyik társuk hazaindul, a többiek tovább. Élményszámba menő útjuk volt, hajóztak a Nasszer-távon, vonatoztak a sivatagon át, mignem Khartumba érték, ahonnan aztán sehova tovább másként, mint repülővel! Igen ám, de a külföldiek repülőútját úgy megadózta, hogy mind a ha-

Bezdán Sándor mesél...

tan nem vehettek volna Kenyába szóló repülőjegyet. Kérem az olvasót, gondolja csak el, mit érezhetett, min mehetett keresztül a hat fiatalember, mire meghozták a nem kis barátságáról, kollegialitásról tanúskodó döntést: négyen hazafordulnak, hogy ketten teljesíthessék „küldetésüket”.

Miért épp a holland utitárs és Bezdán Sándor lett a kiválasztott? Nos, ebben utitárs anyagi helyzete, s a maga erőnléte is szerepet

játszott, meg az is, hogy az expedíció fotósával időközben jól összebarátkoztak. Ketten maradtak hát a kenyai Nairobitól végig az úton, egy-egy húszkilós hátizsakkal — konzerv a súly nagya —, egy váltás ruhával, hálósakkal és sátorral. Jobbára nyitott teherautókon utaztak, volt hogy két napig nem jött stoppolható kocsi, s lett, hogy tiz kilót leadtak a súlyukból. De voltak Tanzániában, megmészáltak a Kilimandzsáro mind az 5 ezer 845 méterét, a végén persze legszomjál küszködve, és fönt voltak a Mont Kenyán is, Afrika legrészesebb hegycsúcsán. Dar es Salaam és Zan-zibar, Rudolf-tó és Teleki-völgy — szóval a küldetés teljesített.

Szívélyes emberek segítettek őket — naná, kit nem hatott volna meg a két expedíciós vándor sztorija! —, de mondjon kettőjük nevében bármit is Bezdán Sándor, én úgy hiszem: végül mégis csak az elszántságuk, a kitartásuk lett a győztes. Amit persze megerősített időközben barátaik önzetlen gesztusa...

P. K.

Mikroelektronika nyelvtanuláshoz

Nyolchetes, bentlakásos angol nyelvtanfolyamot indít október közepén a TIT soproni szervezete. A tanfolyam hallgatói egy külföldön már kipróbált, de Magyarországon eddig még nem alkalmazott módszerrel tanulják majd meg az idegen nyelv alapjait. Az újszerűség abból áll, hogy a mikroelektronikát a nyelvtanulás szolgálatába állítják. Valamennyi hallgató kap egy mikroprocesszorral vezérelt oktatókészüléket, amely a légszeritmuson keresztül érzékeli használója idegállapotát, s csak akkor indítja el önműködően a magnetofonkazettára rögzített tanulási programot, amikor a nyelvtanuló nyugalmi állapotba kerül. Sőt, a lazítást, az elernyedést maga a készülék is elősegíti, mégpedig kellemes fény- és hangjelek továbbításával.

A módszer azon a tudományos felismerésen alapul, hogy ellazított állapotban fokozódik a befogadóképesség, javul a tanulási készség és több új információ gyors befogadására való alkalmassá az agy.

(MTI)